

נתן
מרפיש
ז"ל

רַעַם-קוֹל בּוֹקֵץ
חֲצוֹב מַסְלַע - נוֹעַם
מְשׁוֹךְ בַּפְּחִיל - עֲדָנָה
שֶׁל נֶצַח - עֲלוּמִים.
וְחֶץ בָּרֶק - אוֹר שְׁלוֹחַ
מִלֵּב חֲלוּשׁ מַעֲצָם
נוֹשֵׂא שִׁירַת-אֶחָה
שֶׁל אֶלֶף מִיִּתְרִים.
וּפְתִיל-חַיִּים רוּוִי - רוּחַ
נִיתֵק עַל אִם הַדָּרֵךְ
וְאֵהָב בֶּן-אֱלֻמוֹת
נִישָׂא אֶל עֵדֶן - רַגַע
וְרַעַם קוֹל הַבְּקִיץ
סִיפִים שֶׁל גַּם וְאַרְץ
וְחֶץ בָּרֶק פִּילֵחַ
מְזוּזוֹת קְדוּשִׁים

פנינה

ביחד עם
נילי, יאיר, דורית, פנינה, יפה ואשר
ביום השלושים
כ"ה בשבט תשל"ב (10.2.72)
החברים

משה בן יוסף
בן יוסף
בן יוסף
בן יוסף

שיח משפחה

איש של לב ועקרונות

ני לי : איך מדברים על איש אהוב בלשון עבר? לנסות ולאחוז בזכרונות של רגע, בזיקי מחשבה, בזרם של רגשות, בחיוך מלבב וקול עמוק. תמונות, קטעי משפטים וחוויות. חבר לחיים, ידיד ורע. כולו תוסס בוטח, על פניו חיוך אופייני של שובבות ואהבה עמוקה לחיים. לדבר על נתן בלשון עבר?

יאיר : היתה באבא שובבות עם שמחת-חיים עמוקה. היתה בו וותרנות סלחנית לטעויות של אחרים. הוא נזהר מלדון אחרים, וניסה להבין גם כשמעשיהם לא נראו לו ונגדו את חוש הצדק הפנימי שלו. גם אם סלח לשגיאות של אחרים לא ויתר בנושאים עקרוניים של צדק ושוויון. היתה בו רגישות יפה. ברגעים של מצוקה ידע תמיד להפיג מתח וליצור אווירה של רגע ונינוחות בקרבתו.

ני לי : היתה לו תחושת כבוד לאדם באשר הוא אדם. הוא כיבד את רצון הילדים והתחשב במאווייהם, גם אם נגדו את דרכו ורוחו. הוא רצה להנחות ולהשפיע על דרכם ומעשיהם מבלי שיחושו בהתערבותו המכוונת.

יאיר : אבא לא כפה עלינו את דרכו. היתה בו אצילות ממושמעת. אבא ביקש שנשיג דברים שהאמנו בהם בדרך מכובדת ובשלמות. שלא נתפור, שלא נטעה בשל חוסר מחשבה, שנשקול דברים בהבנה, שנראה דברים נכוחה, שלא נשלם מחיר טעות שניתן להימנע ממנה מלכתחילה.

דורית : אבא חשב שצריך להיות מציאותי, לראות ולבלוע גם אם זה לא נוח לפעמים. אבא האמין שמטרה מקדשת את האמצעים, אך מעל הכל יש צורך בראייה מציאותית ובנכונות לפשרות אם יש בכך כדי לקדמנו אל המטרה.

יאיר : בעממי היה לי ט"מ בתנ"ך ואבא שמח נורא שנוכל לעשות לסבא טוב על הנשמה עם ציון כזה בתנ"ך, כי סבא היה דתי.

בכלל, אבא אמר שביה"ס שלו היה החיים אבל יש צורך במסגרת לימודים. בתיכון היה לי משבר בלימודים, ידעתי שזה כואב לו אבל הוא לא צעק ולא התרגז. הוא לא ייסר אותי על כשלונות. תמיד אבא ניסה לדרבן אותנו עם תמריצים חיוביים, שנלמד ושנשיג.

דורית : אבא חשב שלו למד היה

ני לי : היתה ליאיר התנגשות עם מנהל ביה"ס. ידענו שיאיר צדק ולמרות זאת שנראה לנו כי היה צורך לוותר, נתן עמד על כך שלא נכריח את יאיר וניתן לו לפעול כהבנתו גם אם ייערמו עליו קשיים בשל כך. נתן לא היה פוגע בחוש הצדק של יאיר . . .

על לימודים והשכלה

ני לי : המלחמה שלנו מילאה את הכל. הלימודים היו אז חשובים פחות. היינו מלאי תנופה, מרץ ובטחון, ונתן, בשל דרכו העצמאית והירתמותו למאבק לחרות ישראל, לא סיים את לימודיו. היתה לו תחושה חריפה של החמצה ואבדן. היה חשוב לנתן שהילדים ילמדו ויסיימו לימודים גבוהים. הוא חי בתחושה של הפסד, ורצה למנוע מילדיו אפשרות כזאת.

דורית : בעממי כולנו למדנו נהדר, הבעיות התחילו בתיכון. ידעתי שאבא כואב כשלונות שלי אבל לא חששתי מביקורת ותגובות. אבא היה כזה נהדר ומבין, שאהבתי להביא הביתה תעודה גם כשהציונים לא היו הכי-הכי בעולם.

ני לי : נתן הצטרך להוכיח את עצמו, תמיד התאמץ יותר מאחרים, היו בו הרבה מעש ותכניות, ולב טוב ורצונות, אבל אנחנו וויתרנו על דברים שרצינו לעשות וליצור וללמד – כי היינו חלק ממסגרת חשובה ומלאה תוכן. מאוחר יותר, כשהיה לנו סכום כסף – סידרנו לדורית אפשרות לממן את לימודיה הגבוהים. לדורית היו תכניות אחרות, ונתן לא רצה לכפות עליה את רצונו. לא סיפרנו לה על הכסף המיועד ללימודיה כדי לא ליצור לחץ מוסרי ורגשי על הילדה. ונתן כאב. כאב ולא אמר דבר.

כשהינו קטנים

יאיר : כשהייתי קטן אני זוכר שהבית תמיד היה מלא אנשים והיו לי המון אבאים.

דורית : ואבא אחד גדול.

ני לי : גרו כאן הרבה חברים, ידידים. היה גרעין שהתקבץ מכל הארץ ומצא כאן בית חם ופתוח. הבית היה של כולם. בגיל צעיר התחלנו בצורת חיים כזאת של שותפות מלאה, וזה היה טבעי.

דורית : כשהינו ילדים קטנים הייתי מוצאת תרוצים לקרוא לאבא שיכנס לחדר שלי. בלילה הייתי זוחלת למיטה של אמא ואבא ומתכרבלת לאבא בידיים. אבא היה גדול ומלא חמימות ובסחון. בשנה שעברה שנינו היינו חולים ושגענו את אמא המון.

יאיר : אבא חשב שלפעמים צריך להרביץ אבל הוא אף פעם לא הרים יד. גם כשצעק היה מצטער ומחרט.

דורית : אבא אהב כשבאתי אליו למשרד.

ני לי : היה קל לשמח אותו בדברים קטנים של תשומת לב ויחס אנושי. כשנתן נתקל באדישות ובחוסר יחס נפגע עד עמקי נפשו. מילה שנאמרה שלא במקומה ושלא בצדק פגעה בו.

יאיר : הכל הלך עם הלב.

ני לי : והלב הלך...

דורית : אבא כאב אתי דברים שהציקו לי. כשהייתי נתפשת לדכאון אבא ישב אתי שעות רבות. ניסה להיות מאופק ולא עלה בידו. אבא לא סרב לי גם אם לא הסכים לדעתי. כשהייתי קטנה, אני זוכרת השגתי כל מה שרציתי.

יאיר : אני לא בקשתי... אבא נתן מבלי שנתבקש.

דורית : היה לי הכל, ולא שקדתי. והיו מאוויים נוספים ומשאלות ואבא לא שלל ממני דבר... אבא נתן לי להרגיש טוב, הרבה פעמים.

יאיר : כשאתה חי וגדל בבית הכל נראה לך טבעי ומובן עד שאתה מבקר בבתיים אחרים ופתאום מסתבר לך שאתה בר-מזל, ושיש לך משפחה נפלאה והורים נהדרים, ושטוב לך. שטוב לך מאד. פתאום מסתבר שאבא שלך הוא סלחן, ומבין, שיש לו ראייה רחבה ונדיבה, שיש בו אצילות נפלאה, שיש לו גישה לא שגרתית לבעיות שמציקות, שהוא מכבד את האדם, לא במלים מן הפה אל החוץ, שהוא שונא אפילו, שהוא מלא אופטימיות שהוא אוהב.

דורית : אבא אמר שרגש זה דבר שיש להתגאות בו. באבא היה הרבה פיוט ורגש. היתה לו חמימות בשבילי ובשביל יאיר ובשביל כל הילדים. הרגשנו שהוא אוהב אותנו. אבא רצה שיקראו לי נילי, כשנולדתי.

לאמא, אבא קרא בתחילה נילי, אבל אח"כ קרא לאמא – אמא.
ובסוף כל מכתב שכתב לנו חתם "אמא ואבא".

יאיר : אבא קרא לי בן, ולדורית – דוריתי.

בשבת בבוקר מוקדם אבא היה קם והיה בא לחדר שלנו, של הילדים.

דורית : מאוחר יותר כשיאיר נדבק מאמא ואהב לישון, היינו נפגשים בחדר

ומציירים ומשוחחים. אח"כ אבא ויאיר קמו והיינו אוכלים מהר

ויוצאים לטיול.

יאיר : אבא התלהב מכל דבר. התלהבות עצומה וחזקה. התלהבות שבלב.

הכל היה הכי טוב והכי נהדר והכי נפלא. היתה לו התלהבות לא

מרוסנת גם בגישה לחיים.

נילי : כשהיו ויכוחים ונתן התלהט, היה בלתי אפשרי לרסן אותו. הוא

בשלו. אבל לאחרים לא נתן ליפול ברוחם. כשהייתי מקנסרת

מישהו היה מהסה אותי.

יאיר : אמא ואני היינו מתלוצצים על חשבון ההתלהבות של אבא. כשאבא

קנה פיאט, הוא דיבר עליו כעל צעצוע נפלא ויקר. הפיאט היה הכי

והכי... עד שהחליף מכונית.

נילי : נתן התרגש מדברים. נתן אהב אנשים.

יאיר : אבא אהב שאוהבים אותו. וכי איך אפשר אחרת? תמיד דאג ונתן

לנו, לדורית ולי ולאמא, אבל גם לחברים וידידים ולכאלה רחוקים.

כשלמדתי בפנימיה אבא היה קופץ עם סטייקים בשביל החברה.

דורית : וכשלמדנו לבגרות אבא ישב אתנו עד השעות הקטנות של הלילה.

יאיר : אבא אהב להשוויץ. תמיד התפאר שהמתנות שהוא קונה הן "בול".

נילי : אני הבאתי מחו"ל מתנות... לא כל כך... אבל נתן באמת ידע

מה להביא.

דורית : וגם אתנו אבא השוויץ. פעם אבא כתב לי: "יש לנו אתכם, יאיר ודורית, אז מה יש אם רוצים להשוויץ קצת?"

יאיר : לי יש אבא משהו מיוחד – ידעתי תמיד.

דורית : אבא נתן לי הרבה. דברתי הרבה על אבא וספרתי תמיד לכולם. היו מקרים וסיטואציות שאבא נהג באופן כל כך לא רגיל.

בשבתות ותגים

ני לי : היתה בבית אווירה של חג והילדים הלכו להביא את דיקו ואת יוֹ'י כי הם היו חלק מאתנו. מהבית, מנתן ומכולנו. אני במטבח והמשפחה מתכנסת כולה לקבל פני שבת. נתן ישב על הכורסא והתחיל לשיר. כשהילדים היו קטנים, נתן הושיב אותם על ברכיו ושר להם שירים שאהבו. לא רק ליאיר ולדורית. לכל הילדים הקטנים שהיה קשור אליהם בעבותות של חיבה ואהבה. כל ילד והשיר שאהב. במסיבות שערכנו החברה בקשו תמיד את הכלניות.

יאיר : וסבא כיבד את אבא בשיר המעלות.

דורית : ואבא שר כל כך יפה וברגש.

ני לי : כשהיינו ב"סדר" אצל ההורים של נתן, נתן היה קם ומודיע שהולכים להורים שלי שמחכים לנו לזמירות...

יאיר : אבא היה מקריא לנו שירים שאהב. ביחוד את "אנאבל-לי" ו"העורב" אדגר אלן פו בתרגום של ז' בוטינסקי.

דורית : ישבנו במיסות. מ"אנאבל-לי" פחדתי, אבל תמיד בקשתי שיקריא לי עוד. אבא קרא כל כך, כל כך...

הבית היה כמו מרכזיה. כולם התקשרו לכאן ומכאן. נסענו המון לטייל בשבתות. אבא תמיד לקח באוטו הרבה אנשים, ופעם תפש

אותנו שוטר. אבא דיבר אתו מלב אל לב והכל הסתדר.

נ י ל י : היינו יוצאים לסיבוב בעיר ומגיעים לירושלים.

יאיר : איכשהו תמיד המטרה היתה חוף תל-ברוך, ואנחנו – בטנטורה.
בדרך היינו מזמרים.

דורית : לי ולאבא היה שיר – בת הדייג. והיה עוד שיר ארוך, שאבא התחיל לשיר בדרך לתל-אביב והיינו שרים את השיר עד הבית.

יאיר : ביום העצמאות אמא נוסעת ליום הזכרון ודורית ואני עם אבא היינו נפגשים עם אליעזר וכל הילדים ומבלים נהדר. חכינו ליום הזה שבועות לפני... כששרתי ברפיח אבא בא עם האוסו לקחת אותי, שלא אפסיד את שמחת החג.

ידידות ורעות

יאיר : פנינה רצתה תמיד לעבור דרך הבית כי יש כאן אווירה מיוחדת ולא רגילה, בימים רגילים ובשבחות וחגים.

דורית : אבא אהב לתת וידע לתת. הוא טיפל בה כמו בבת מההתחלה עוד לפני טקסים וחתונות. אבא אמר כי רגש ויחס של כבוד אין להסתיר.

פנינה : אין לי זכרונות וחוויות שאני מתגעגעת ושהם חסרים לי. הבית הזה חשוב לי. לי חסר האדם עצמו והאישיות שבו. אני שומעת בקנאה את הזכרונות האלה של יאיר ודורית ושל נילי, כי לי אין דברים להתחלק בהם, בקשר לנתן ולחיי הילדות הנפלאים שהעניק ליאיר ולדורית.

דורית : אבא אהב פשטות. אבא שנא צביעות והצטעצעות. אבא קרא

לדברים בשמם אם כי הביך והתייחס בסלחנות.

ני לי : נתן קרא לכל דבר בשמו. כשהיו מגיעים הביתה סלי משקאות

לחגים – נתן אמר: הנה מגיע השוחד.

פנינה : נתן סידר לי עבודה אבל לדורית הוא לא רצה לעזור. רצה שתלך

בכוחות עצמה, בלא לנצל קשרים שלו.

יאיר : לעזור לאחרים היה לו קל. כל מי שנזקק ידע שאבא לא יסרב,

גם אם לא התראו שנים. היו מגיעים אל אבא ואבא לא השיב

פני איש ריקם.

ני לי : היה בו כל כך הרבה טוב. אופטימיות ודאגה לאחרים. היתה לו תנופה.

היתה על ידו תחושה על הגנה.

כל החברים שבאים הביחה ישבו אתנו שבעה. אף אחד לא חשב על

זה שאפשר ללכת לעבודה. רוב הזמן הם נמצאים אתנו. הם לא

משתחררים מזה. המחשבה אינה תופסת מושגים של מוות. מושגים

של סוף, מושגים של אין.

כשאביו נפטר נתן כאב, על סבא – שנפטר צעיר בגיל 62...

לדבר על נתן בלשון עבר.

לנסח תכונות של אופי במשפטים מהוקצעים. לבנות רגשות

מאותיות דפוס. להחיות איש אהוב שאיננו, במילים. לשרטט דמות

של בעל וידיד, מלא הבנה וקשב, בעל חוש צדק מפותח.

נילי ונתן בטקס נישואיהם

לילי ונתן
אחיהם נשואיהם
נילי ונתן
אחיהם

המשפחה בטקס נישואי יאיר עם פנינה

קראתי מכתב

... נשיקות, ד"ש ממרחקים, אבא.

הוא נסע, הוא רחוק,

אבל הוא יחזור,

תוך כמה ימים, שעות או דקות.

אבא שלי יחזור ויספר לי הכל,

רגשות, חוויות הכל.

הוא יתרגש כמו ילד – אני יודעת

הוא איש גדול.

אבל הוא מתרגש מדברים, גם קטנים,

והוא לא מרגיש בכך.

הוא גם לא מתבייש באהבתו ויושרו

הוא אמיתי וכך,

והוא יחזור ויספר לי הכל

אבל עכשיו ...

אבא איננו !!!

גם עכשיו הוא נסע למרחקים

אבל הוא לא כותב לי "דש"

והוא גם לא יחזור

כולו נרגש

יחבק וינשק ויהיה אתי,

הוא נסע.

ונשארה רק תמונה

אבל עליה לא כתוב

נשיקות, ד"ש ממרחקים, אבא.

דורית

מודעה בעיתון, מסגרת שחורה
.... למשפחת מרפיש אתכם וכו'
אנשים באים יושבים והולכים
מסתובבים מסתכלים.
אף אחד אינו יודע מה לעשות
אולי לשיר, אולי לשחוק,
אולי לבכות או שמא לדבר.
הם רוצים לעזור לי . . .
אני רוצה לענות להם, להסביר להם שאבא שלי
במעגל אחר כבר, אבא שלי בסדר.
אבל איך להסביר שמהו כואב כל כך
כי אני מתגעגעת ...
אני רוצה להגיד לו משהו.
הוא שכב כאן בחדרו, כזה כמו ישן שקס ולבן.
דברתי אליו אבל הוא לא ענה לי ...
הוא גם לא ליסוף או נישק או בכה אתי
ותמיד ... תמיד הוא עשה זאת.
כשכאב לי, כשהיה קשה, אבא ידע בדיוק איך להקל
מתי ללסוף, מתי לזעזע ומתי לבכות אתי ביחד.
הוא כל כך רגיש האיש הזה, הוא כל כך מבין ויודע,
אבל הוא נסע כבר וזה מפחיד
כי מי ידע עכשיו?

חזרת

ערב ובית מלא אנשים
אך עצוב ורואים כאן בלב
תמונה ומבט.
אך חסר החיוך ונפנוף עפעפיים
ו ר צ ו ן
רצון לרוץ ולחבק
לספר על היום שעבר
על ימים של ...
ו ל ש מ ו ע
אבל רעש פטפוט בלבי פוסק
של פחד משקט
משקט של חוסר
דמות של אדם
היושב בכורסה ושותק
וממלא את הבית חיות
דמות של אדם "מבוגר"
מתרגש ומשתטה כילד
דמות של איש יפה-נפש
שלכל ישנה תגובה
אם של מילה
או מבט
א ב א

אבא הרגיש
ה ל ה י ב
ה צ ח י ק
אבא – כזה איש היה
שמלא את הכל
את הלב את הראש
ה נ ש מ ה
וגם אם יש חכוכים
ואי הבנות
תמיד הוא האיש שאהב
איך אבא
איך אפשר לומר כשאיך
הוא ישנו – הוא בכל פנה
הוא הוא בתוך הנשמה
אבל אי אפשר לרוץ לחבק
לגשת נבוכים ולהתייעץ
או גם לשבת לשמוע ספור
של היום של אתמול של מחר
כן, ישנה אמונה שהכל מאורגן
וצריך לקרות והוא במקום המגיע.
אבל אנחנו רוצים להיות ביחד
כך שנוכל שוב לצחוק או לבכות.

דורית

טו

רשימת הלוחמים

טו

**האזינו
לקול הלוחמים**

ביום שלישי י"ז טבת 18.1.49

בשעה 9²⁰ בערב

ישיבת **נתן מרפיש**

ב"קול ישראל" את

דבר הלוחמים

סוללי חרות נתיב ישראל

ט

רשימת הלוחמים

ט

הקלטה של נתן מרפיש

גדעון שואל: נתן, איך הרגשת בפעם הראשונה כשהלכת לשדר במשדר?

נתן : את תחנת השדור הקימו, אלכס ועוד איזשהו מהנדס, מכל מיני חלקים, שבורים ומקולקלים, שבחורים שלנו ששרתו בצבא הבריטי הצליחו לגנוב, בעזרתו האדיבה של מהנדס גבעון, ואלכס ואני, לפני שהתחנה היתה באופן רשמי של המחתרת, ערכנו כל מיני שדורי נסיון. בשדורי הנסיון האלה, הוא היה יושב בחדר השלישי, קולט את זה ברדיו, ואני הייתי קורא שירים במשדר. לא זכור לי, אולם נדמה לי כי ביקשנו מגרא, שישמע את ההקלטות הנסיוניות האלה, הוחלט על שדור ראשון. (שאינני זוכר את התאריך שלו). נדמה לי כי זה היה ב-1945. מיד לאחר השדור הראשון, גרא שלח לי פתק שהוא רוצה לראות אותי, את הפתק הביא לי גדעון. גדעון הביא לי גם את התוכן של השדור שהיינו צריכים לשדר בלילה. נפגשתי עם גדעון "בגן השרון", זה היה בשעה 10.00 לפנה"צ, לקחתי את החומר, עברתי עליו וקבענו פגישה בשעה 3.00 אחה"צ, בקרבת רחוב המלך ג'ורג' ; הוא הביא אותי לחדר ששם היה גרא, זה היה בסימטת גן-מאיר, בקומה ראשונה שם נכנסתי לדירה ופגשתי את יוסק"ה וילנר. גדעון עזב אותנו ואני ישבתי עם גרא בערך כשלוש שעות, וחזרנו על אותו שדור.

זכור לי שהוא ביקש ממני ואמר לי: "אתה יודע הוא אמר, אני רוצה שתשדר, ושהקול יהיה כזה, כמו הקול של "יורה לויתין" – קרייזן רדיו מוסקבה. וקרייזן רדיו מוסקבה יורה לויתין, זה היה שם דבר, והסיסמאות שלו כשהוא היה מקריא את פקודות היום של סטאלין, על צבאות המנצחים, על עשרים וארבע היריות ממאה עשרים וארבע תותחים לכבוד כובשי חרקוב, היה להם טעם רב וזה היה מעורר התלהבות והוא אמר, כך אני רוצה שתקרא".

יצאתי מחדרו של גרא, השעה היתה שש לפנות ערב, וב-7.30 השדור היה צריך להתחיל. אני הסתובבתי ברחוב כשעה ורבע לבד.

גדעון שואל: על מה חשבת באותו זמן?

נ ת ן : זכור לי כי מאוד התרגשתי, כי זה היה צריך להיות השדור הפומבי הראשון שלי, והתוכן עד כמה שזכור לי היה נפלא. עם אלכס נפגשתי במסעדת "שקמונה", ברחוב נחלת-בנימין פינת השומר, שתינו כוס תה ועלינו למעלה. אלכס הכין את המשדר לשדור, שם מצאנו את "הישיש" שזה היה חדרו. שם מצאנו גם את עלי, שאף הוא היה מזדמן לעתים קרובות לאותו חדר. הישיש הכין לנו תה עם שוקולדה, כדי שהגרון יהיה יותר חלק.

עלי שרק את השריקה ואני התחלתי בשידור.

השידור, כמעט שידעתי אותו בע"פ. המיקרופון היה מאוד מאוד פרימיטיבי, הוא היה מורכב על קן של עץ עם גומיות, אל מנורה שעמדה מאחורי הקן הזה, כפי שכתוב בשיר. האפילה מאוד ששטשה בעיניים וזה היה מאוד מעייף. המאמץ של השידור היה מאמץ גדול וזה עייף אותי מאוד, לאתר חצי שעה של שידור, ממש הרגשתי שאפסו כוחותי. אבל תוך כדי שידור, המונוטוניות של המלים, של הקול, והתוכן של המלים, גרמו לי למעשה לא קראתי את זה, למעשה אמרתי את זה. לא דקלמתי את זה, אלא ספרתי את זה.

התחלנו עם "נעלה את זכרם הקדוש של חללי הסירור הבריטי במולדת", על הסירור שהבריטים עשו בגבעת-אולגה - בגבעת-חיים, כשכביכול כל היישוב בא לעזרת כל היישובים שהוקפו, ואז נהרגו, חמישה או ששה בחורים, והעלינו את זכרם בתחילת השידור. לא זכור לי כרגע התוכן, זכורה לי רק ההתחלה כפי שכבר אמרתי. בכל אופן, אני מאוד התרגשתי.

גדעון שואל: איזה חופעות לוואי היו לך עוד?

נ ת ן : אינני יודע אם עכשיו המקום לספר, אבל כתבו בכל מקום על השדורים האלה, על חננת השידור הזו כתבה גם גאולה בספרה. באותו חדר גם נאסרתי אחרי חודשיים ומשהו על שדורים. על המאסר וכיצד נאסרנו, מספרת גאולה בספרה.

חשוון, תשכ"ב.

מאזכר

(צדקת ריבית על קברו)

הצדק והצדק על קברו זמן רב לא ידועים
מלבד קום זמן רב לא ידועים קום זמן רב לא ידועים
הוא זמן רב לא ידועים קום זמן רב לא ידועים
זמן רב לא ידועים קום זמן רב לא ידועים

זמן רב לא ידועים קום זמן רב לא ידועים
קום זמן רב לא ידועים קום זמן רב לא ידועים
קום זמן רב לא ידועים קום זמן רב לא ידועים
קום זמן רב לא ידועים קום זמן רב לא ידועים
קום זמן רב לא ידועים קום זמן רב לא ידועים

קום זמן רב לא ידועים קום זמן רב לא ידועים
קום זמן רב לא ידועים קום זמן רב לא ידועים
קום זמן רב לא ידועים קום זמן רב לא ידועים
קום זמן רב לא ידועים קום זמן רב לא ידועים

קום זמן רב לא ידועים קום זמן רב לא ידועים
קום זמן רב לא ידועים קום זמן רב לא ידועים
קום זמן רב לא ידועים קום זמן רב לא ידועים
קום זמן רב לא ידועים קום זמן רב לא ידועים

קום זמן רב לא ידועים קום זמן רב לא ידועים
קום זמן רב לא ידועים קום זמן רב לא ידועים
קום זמן רב לא ידועים קום זמן רב לא ידועים
קום זמן רב לא ידועים קום זמן רב לא ידועים

הוא זה שאומר בלשון אחרת
השאלה היא האם יש להחליט
לפי עצמו או לפי החוק או לפי המנהל

במקרה. בין שאלה ששואלים מהו
הוא או לא. אמרתי (כן) (כמעט) (אולי)
לפי עצמו. מוסר-עצמו. המנהל (כן) (אולי)

השאלה היא האם יש להחליט
לפי עצמו, או לפי המנהל או לפי
החוק. אמרתי (כן) (אולי) (כמעט)
הוא או לא. אמרתי (כן) (אולי) (כמעט)
לפי עצמו. מוסר-עצמו. המנהל (כן) (אולי)
הוא קיים המוסר הוא חוסר אחריות
הוא או לא. אמרתי (כן) (אולי) (כמעט)
לפי עצמו. מוסר-עצמו. המנהל (כן) (אולי)

הוא או לא. אמרתי (כן) (אולי) (כמעט)
לפי עצמו. מוסר-עצמו. המנהל (כן) (אולי)
הוא קיים המוסר הוא חוסר אחריות
הוא או לא. אמרתי (כן) (אולי) (כמעט)
לפי עצמו. מוסר-עצמו. המנהל (כן) (אולי)

עם נתן ילין מור

נתן ונילי עם יצחק שמיר

נסתם הלב הפתוח

גרא (נתן פרידמן-ילין-מור)

הוא הופיע בפני בפגישתנו הראשונה ישר מן העבודה. בחור בן עשרים, ממוצע קומה, גופו מוצק, פניו גליוות, ומעיניו השחורות מבצבץ חיוך המוסיף נופך של רוך להבעת-פניו הרצינית.

שמו במחירת היה גד. רק לאחר זמן, כאשר ידי הקלגסים הוציאו אותו מאלמוניותו, נודע לי שמו האזרחי: נתן מרפיש.

הוא בא אלי לאחד מחדרי המחירת ברחוב רש"י בתל-אביב, כדי שאעמוד על קולו ועל התאמתו להיות קריין בתחנת השידור, שאלכס (יעקב יצחקי) טרח בבנייתה ועמד על סף סיומה.

ביקשתיו לקרוא מן "החזית", ירחון המחירת, שהיה בידי. לא קל היה לו לקרוא מן השורות המשוכפלות, ללא הכנה מוקדמת. אך מן המלה הראשונה שיצאה מפיו בקול רם, הלך לבי שבי אחרי קולו העמוק, הגברי, החסון.

"אתה תהיה קריין", אמרתי לו. "תצטרך להתכונן לפני כל שידור, לשנן את הכתוב. גם קריינים מקצועיים מנוסים עושים כך", עודדתי אותו.

למיכאל הודעתי: "אין צורך לבחון מועמדים אחרים; גד יהיה מתאים לתפקיד".

גד לא אץ אל הקריינות, אך גם לא ראה אותה פחותת-ערך לגבי פעולות אחרות במחירת. בכל זאת שאל:

"ומה יהיה על פעולות? האם לא אוכל להשתתף בהן?"

"פעולות" סתם, פירושן היה פעולות קרב, מלחמתיות במובן הישר של המלה.

"רק פעמיים בשבוע תשדר התחנה שלנו. בימים אלה תהיה עסוק. בימים אחרים תשותף בפעולות, לפי הצורך ולפי החלטת האחראים לדבר. אבל תזכור ותבין, שתפקידך הראשון והעיקרי יהיה מעתה – לשמש כקריין".

הוספתי להסביר לו, כי אין חשוב יותר וחשוב פחות בפעולת המחותרת. הכל חשוב באותה מידה. גם פעולה שאינה פורשת הילה של גבורה על ראש הלוחם. בלעדיה לא ניתן לקיים את המחותרת ואת המלחמה.

גד הבין והשתכנע. רק דוק של עצב כיסה את מבטו. אולי משום שידע, כי למעשה יצטרך להינתק לעתים קרובות מחבורתו במחלקת הפעולות, שכה אהבה. הציקה לו המחשבה, כי לא תמיד יהיה עמם בעת סכנה, אם תיעשה פעולה דווקא ביום של שידור.

גם את גאולה כהן ראיתי באותו יום לראשונה ובחנתיה לאותו צורך. היא היתה היפוכו של גד. שלא כקולו הצלול, היה בקולה של גאולה גון של צרידות. לא מכוח הנימים שבגרונה, אלא מכוח ההתרגשות שאחזה בה בעת קריאת חומר מלהיב ומרגש. להתרגשותה היא נתנה ביטוי לא רק בקולה, אלא בכל אברי גופה, בבחינת "כל עצמותי תאמרנה".

גם את מועמדותה של גאולה אישרתי במבחן ראשון. תיארתי לעצמי איזו ברכה צפונה לתחנת השידור של המחותרת בצמד קולות אלה, שהם מנוגדים ומשלימים זה את זה. לא רק קול אשה וקול גבר, המגוונים כל שידור רדיו, אלא גם מבטאי תיזה ואנטי-תיזה אקוסטית. מזה – כל הצלול, הבוטח, הפסוק, בטונים שלמים ומלאים; ומזה – כל הרגיש, בסולמות מינוריים ומג'וריים חליפות, בחצאי טונים, בקול תובע ומושך אל שלא הושג עדיין, אך הוא מצוי בחוץ.

בזמן הראשון הייתי פוגש את גד לפני כל שידור כדי להכינו. לאחר מספר פעמים הסתפקתי בציון ההטעמות הדרושות בכתב-היד ובניקוד מלא של המלים הנדירות. הייתי כותב אז את השידורים לבד, והייתי משתדל להתאים את תוכנם וצורתם לכל אחד מן הקריינים. לימים, לאחר בריחתו מן המעצר, הצטרף גם ד"ר שייב וסיפק חומר מלהיב ומעורר. כאשר מאזין הייתי לשידורים, כדי שאוכל להעיר לקריינים על הצלחותיהם וטעויותיהם, חשבתי לא אחת, כי גד וגאולה מבטאים את שני הצדדים שבלח"י. גאולה – את ההתלהבות הלוהטת, את שכרון החושים העשוי להכשיר לוחם לכל פעולה, את רגשת הלב הקוצב חיים ומוות, את היסוד שמעבר להגיון ולחשבון. ואילו גד – את היסוד הגברי, את הבטחון בנצחון הסופי, את הנימוק המשכנע, את ההחלטה הנחושה ללכת לקראת הסכנה והנצחון בעיניים פקוחות.

כאשר הרעים גד בקולו, לאחר אות הפתיחה – מניעמת "חיילים אלמונים" ליאיר: "קול המחותרת העברית! תחנת השידור של לוחמי חירות ישראל", היו דבריו נוסכים אומץ ובטחון בלב המאזינים. בעלי מקלטים לא ניסו כלל להסתיר לאיזו תחנה הם אצים להאזין – בביתם, בסדנתם או בדוכן הרוכלים ברחוב. גד וגאולה קראו מן החדר הסגור שבאחת מעליות הגג, בעוד מכוניות הבולשת, מצויידות במיטב המכשירים, מסתובבות לגלות את מקום התחנה. גד וגאולה סיכנו את גופם, כדי להחדיר את דבר המחותרת ללבבות. הייפלא שהלבבות של בני העם, על כל שכבותיו, נפתחו לקולם ולדברים שהשמיעו? ואף כי אסור היה להאזין לתחנה החשאית, שפעלה מחוץ לחוק וכדי להפוך את חוק הכובש לשנינה, עטו צעירים ומבוגרים בהמוניהם, על מקלטי הרדיו כדי לשתף עצמם בסיכון, לו כזית, וכדי להביע את הזדהותם עם הקריינים, עם להטם וכוח דברם המשכנע. כך, בגלוי, בלי פחד והסתר.

הדוגמה של אנשי לח"י, בעמידתם כל השנים, מול פני המוות, בבתי הסוהר, בבתי המשפט – חינכו את הציבור לאומץ, לאל-פחד, להתרסה בפני השלטון הזר, במעשה חשאי או בגילוי פומבי. גד תרם לפעולה חינוכית זו כלוחם בגופו, בפעולות שבהן השתתף, ובקולו האדיר שהטיל מרותו על מאזיניו.

לא הייתי עמו בשנים שנגזר עליו לעשות במחנות-המעצר בגולת אפריקה. תיארתי לעצמי כמה קשה לבחור החסון, מלא האונים, לשבת באפס מעשה לוחם. אך ידעתי שגם שם הוא מקיים את המוטל עליו ושומר על כוננותו הנפשית, לחזור אל החופש ואל המלחמה בהזדמנות הראשונה. זו ניתנה לו רק אחר קום המדינה, משהוחזרו שבויי המחתרת ארצה.

המצבר הגדול שהתמלא מאוויים ורצונות בשנים של אפס-פעולה, דרש פורקן. גד ראה חובה לעצמו להמשיך ולחת את חלקו במסגרת לח"י דווקא, גם אחר קום המדינה. הוא נשלח לירושלים, הנצורה והמורעבת, שעמדה על נפשה ועל זכותה להיות עטרה למדינת ישראל שקמה בדם הלוחמים. היחידה הלוחמת של לח"י בירושלים מרוכזת היתה במחנה קבוע. גד היה מפקד המחנה. ידעתי כי בפיקודו והשגחתו ייעקרו קוצים הרבה, שצמיחתם היא תופעת לוואי למסירות ולהקרבה.

משפורק המחנה בכוח, עוד לפני שניתן תוקף לחוק השרירותי שיזם ראש-הממשלה ושר-הבטחון של אותה עת, חזר גד לתל-אביב. לא אל המנוחה. הוא הקדיש עצמו לניהול מערכת הבחירות לכנסת הראשונה, למען הרשימה המוסווית של לח"י – "רשימת הלוחמים". הלוחם גד הוכיח את הבנתו גם לפעולה הפוליטית, והצליח בה חרף התנאים האובייקטיביים הקשים שפעלו נגדו.

נתן מרפיש קורא שמות חללי לח"י באזכרה לאברהם שטרך (יאיר) בבית העלמין בנחלת יצחק

בתחילת שנת החמישים הקיס גד את ביתו. הוא חזר לכאורה להיות נתן מרפיש. לאמיתו של דבר הוא נשאר גד. כמו שאשתו, חנה שטרך הירושלמית, נשארה נילי. היה זה זוג למופת. את מסורת המחותרת המשיכו, כי לא בנו בית לעצמם בלבד. דלתו תמיד היתה פתוחה. הוא היה בית לכל איש מצוק, בודד וערירי מקרב אנשי המחותרת לשעבר. בכל שעות היום והערב היה אפשר לפתוח את הדלת ולהיכנס לבית, בלי הזמנה, בלי הודעה מוקדמת. אפשר היה לגלגל שיחה, ואפשר היה לשבת ולשתוק. איש לא האיץ בנכנס לא

לכאן ולא לכאן. התנהג כרצונך, כי אתה אחד מן המשפחה. כך תמיד, מוכן היה כיבוד, גם ארוחת-ערב לרעב. כך תמיד, יום אחר יום, שבוע אחר שבוע, חודש אחר חודש; שנים רבות, עד הערב האחרון. גד ונילי - ומשנולדו בניהם: גם יאיר ודורית - וויתרו על פרטיות, כדי לתת הרגשת-בית משפחתית לכל מי שהתהלך בעיר הגדולה בלי נפש חיה להשיח בפניה את דאגותיו, בדבור או בשתיקה. ולהושיט עזרה ועצה טובה לכל נזקק ונצרך.

גד ונילי לא שאלו את בני ביתם הנלווים להשקפותיהם היום. די היה להם כי הנכנס אל ביתם היה כמותם בעבר, חבר באותה חבורה מופלאה שחוללה את המהפכה הגדולה ביותר בתולדות העם: להשיב לו את חרותו.

בהשוותי את נוהגו של גד אל זה של אחרים, גבוהים ממנו באחריות, רחבים ממנו בהשכלתם, שאלתי את עצמי לא אחת: במה ניחן אדם כמו גד שאופקיו רחבים ומבטו רחוק, לעבר ולעחיד, בעוד שמשכילים ממנו נוהגים בצרות אופק, כגבאים קרתניים בבית-כנסת קטן בעיירה נידחת אי-שם במזרח-אירופה? היתה לי תשובה אחת: זה עניין של אופי. כי גד היה בעל אופי שלם, לא אכול חסביכים, שמעשיו ומאווייו עלו בקנה אחד. גד לא אהב את המירמה ואת הצביעות. כנותו היתה סימן היכרו. כמו בימי המחתרת, כן גם בימים שלאחריה, הוא לא חת מאימת הציבור ואת דעתו אמר בגלוי, באין מכלים.

מחמת טרדות הזמן ומצוקותיו, לא היתה לי אפשרות לפקוד את ביתם של גד ונילי לעתים קרובות. היו זמנים וגד היה בא אלי למקום-העבודה או לבית-קפה, לספר על המתרחש אצלו, ליטול עצה, לעצמו או למישהו זולתו, להסיר מועקה מעל לבו. כל פגישה עמו היתה כשמך לעצמות, מרגוע לנפש. לימים הייתי פוקד אותו במקום עבודתו, ב"ממלכתו" בבית "הארץ". לא הייתי

משתומם, על כי גם פה הוא מוקף הערכה וידידות. כי מעטים כמותו הקרינו ידידות מעצמם לכל אדם. ואפילו ענייני עסק מסובכים וגורמי מתח נחתכו על ידו בבת-צחוק, ברוח טובה, כשבן-הפלוגתה יוצא מעמו מפוייס ובטוח כי הצעתו של נתן מרפיש, שנתקבלה על ידו, היתה צודקת ונכוחה. ידעתי את מצב לבו החמור. הייתי עולה אליו, במקום עבודתו, כדי לראות מה אומרות פניו ולהוסיף בקשה: "שמור על עצמך, נתן!".

לאחרונה הוא סיפר לי על התאריך שנקבע לו בבית-החולים לניתוח לב פתוח. במתיחות לא מעטה חיכיתי ליום הזה, שיחלוף – בהצלחה. את המתח באתי להפיג בכל פעם אצל "דיקו" (חיים שבתאי) העובד אף הוא במחלקת המודעות של "הארץ".

"מה שלום נתן?"

לעתים השיב דיקו: "הוא לא בא לעבודה, שוכב בבית", או "שוכב בבית-החולים". הייתי חרד ועצוב. ולעתים היתה תשובת דיקו: "נתן למעלה, בעבודה". הייתי נרגע, אף כי ידעתי שנתן בא לעבודה, גם אם הרגשתו אינה טובה עליו.

ראיתיו ימים אחדים לפני היום המר. חוורון היה נסוך על פניו, אף כי מחייכות היו כהרגלו.

"שמור על עצמך, נתן!". העצה נראתה לי דרושה יותר מתמיד. אך הוא השיב, מתחייך כמו תמיד:

"שמור אתה על עצמך, גרא. זה דרוש לך. אני דואג לעצמי ויש דואגים לי".

נפרדנו בלחיצת יד. הוא הוסיף לחייך. כך אני רואה אותו לנגד עיני.
כשבאה לפתע הבשורה המרה, היחה המכה כהלם של קורנס כבד; על הראש,
הלב, על כל החושים.

עד היום אינני יודע להשיב:

מדוע נסתם כה לפתע, כה מוקדם, הלב הרחב? הלב שהיה רחב לכל, שהיה
פתוח תמיד.

אולי מפני שלבו רגיש היה לסבלו ולשברונו של הזולת?

אולי מפני שנחמלא יותר משיכול להכיל לבו של אדם?

מי יודע?

במחנה המעצר בקניה

הוא מיך רעם חרישי
רמוך ללא נצרה.
זהו עצם כה שקט,
מיך הד שלא נשמע,
לא אגדה, לא שיר,
גם לא חלום או זכר,
הוא לב מלא של עוצם
שקרים מאהבה.

נילי ונתן בסיוול

בטקס ברית מילה

הסרת הלוט מעל שלט ברחוב ע"ש יאיר

נתן בסיוול עם חברים. לידו בתמונה נילי

בביה"ח תל השומר לאחר פציעה ברגלו

נתן בקורס אימונים בצה"ל

לֹא זֶה אָחִי , אֲשֶׁר מֵרַחֵם -
 אֲמִי יָצָא , שְׂדֵה יָנֵק .
 בֶּן בְּרִיתִי שָׁכַם אֶל שָׁכַם
 בְּאוֹךְ עֵם צָר לִי נֶאֱבַק .
 וּמִתְפַּלֵּל בְּסַחֲי-הַכֹּלֵא
 לְבוֹא גּוֹאֵל וּמִיִּחַל
 בְּלֵיל אוֹר - אֶל לַיּוֹם הַפֶּלֵא
 וְחִי וּמַח עַל יִשְׂרָאֵל .

יאיר

נפגשנו לראשונה ב-1942 אחר הרצחו של יאיר. אותם ימים קשים, ימים ולילות
 של רדיפות, הלשנות ומאסרים.

נשארנו קבוצה של צעירים, בלי מפקדים, בלי מדריכים, בלי קשר.

נתן בא לביתי ועמו אקדה - נאגאן פולני. יחד תכננו פעולות נקם ברוצחי יאיר
 ויתר החברים שנרצחו בדם קר.

לא עשינו כל פעולה, כי פשוט היינו צעירים וחסרי נסיון.

אזכור את נתן מאותה תקופה קשה, שקט, בטוח, מלא אמונה שתנועת יאיר תקום
 מחדש ותחדש את המלחמה בכובש הזר.

כבר אז נוצר הקשר הנפשי, כי נעים היה להיות בחברתו השקטה והבוטחת.

נפגשנו גם במאסר ויחד ישבנו בכל המחנות בגלות קניה וסודן. גם שם התבלט
 בחברותו הטובה, בשקט הנפשי העמוק.

כולנו אהבנו אותו.

חזרנו ארצה, עברנו את מלחמת השחרור.

בהפרש של שבועיים הקמנו בתים.

ילדינו נולדו באותו זמן ויחד גידלנו אותם.

יחד עברנו את עשרים ושלוש השנים מאז הקמת המדינה ובחיינו הפרטיים – המשפחתיים היה שוב לסמל השקט והבטחון, והיה לחבר הטוב ביותר של כולנו.

כולנו התרכזנו סביב ביתו הפתוח והנעים. אצל נתן ונילי היה המרכז.

משם באו קריאות הטלפון התכופות "נו, עולים לירושלים?"

ירושלים שהוא כה אהב.

בכל הזדמנות, בכל זמן פנוי עלה ירושלימה.

לאחר מלחמת ששת הימים, מוכן היה לרדת בדרגה בעבודתו ובלבד שיעבירוהו לירושלים.

ראיתיו כשעה לאחר מותו.

שכב שקט ורגוע, וכאילו חייך אלינו;

הוא חי את חייו כה בשלמות. כי אדם היה.

ולמשפחה היקרה, אני אתכם בכאבכם, כי אחינו היה, ואותו לנצח נזכור.

אם בין יצרי המון שמרת על ישראל-דרך

או בחברת מושלים – על חן פשטות בן-עם

אם לכל איש ואיש נחת משקל וערך

ואף לא לאחד – משקל שהוא מוגזם.

שלך היה העולם וכל אשר בו פנימה

ומה שרב יותר אדם היית.

יואב (משה רייז)

נתן עם ראש ערית ת"א, מר מ. נמיר, בטקס חלוקת תעודות

נתן עם עורך "הארץ"
מר גרשום שוקן

נתן עם חבריו לעבודה ב"הארץ"

קולות אינם מתים

שבעה למות נתן מרפיש, קריין שידורי לח"י

עוד הרבה זמן להרעיד גלים באוויר, על רקע השריקה של הימנון לח"י, "חיילים אלמוני-נים".

ערב אחר, בפברואר 1946, נדם קולה של תחנת השידור של לח"י: היילו הדיי-וויייה המושטת של הוד מלכותו הקיפו את רחוב השומר בתל-אביב, את הכית ואת עליית הגג. עם המשדר נפלו שבויים בידיהם קרייני התחנה וכמה מחברי לח"י ששמרו עליה. אני נשלחת לבינת סתור לנשים בבית-לחם, ונתן מרפיש הוגלה למחנה המעצר בקניה. נתן לא שב מיד כלוא לארץ אלא לאחר שלוש שנים, כשקריין אחר, קריין רשמי של "קול ישראל" הכריז על יציאת הבריטים ועל הקמת מדינת ישראל.

הרבה קריינים יש היום למדינת ישראל, המכריזים בקול שקט ובוטח, לא פעמיים בשבוע אלא כמה פעמים ביום: "אתם מאזינים לשידורי ישראל", אבל לפני קולם ולי-אחריו מוסיפה הרבה פעמים להתנגן, להדהד ולרשרש ב"אוזני אותה הרי"ש המתרגשת של "תחנת השידור" של לוחמי חרות ישראל", כשהיא יוצאת מפיו של הקריין האלמוני, נתן מרפיש, על רקע השריקה של הימנון לח"י: "חיילים אלמונים".

נתן מרפיש הלך השבוע לעולמו, אבל קולות אינם עוברים מן העולם.

גאולה כהן

שאנחנו כאילו כותבים אותו בראשונה ברגע זה ממש. המלים היו כתובות על הנייר — לא יכולנו להוסיף עליהן אלא את קולנו. לנתן מרפיש היה קול. בתוך קולו הוא נתן את כל מה שהיה לו: את אמונתו, את התלהבותו, ואת בטחונו בצדקת הדרך של לח"י.

הלא עכשיו קולם של קרייני המחותרת הוא קולה של מחתרת לח"י כולה. במשך עשרים דקות, פעמיים בשבוע, קולם הוא הממד הביתי אמצי היחיד דרכו מציגה המחותרת את עצמה לפני הציבור. כל היסוס בקול, כל הפסקה, כל נשימה, כל רעד — עלולים לחרוץ גורלות.

המלים כתובות לפני נתן על הנייר — אבל בקולו רועה נתן לכתוב אותן גם על לבבות המאזינים. המחותרת, שאת דברה הוא נושא, היא עמוקה, רחוקה, תורת המלחמה שלה לא תמיד מובנת, לעתים קרובות גם מגודה, ונתן מבקש לקרב לבבות, לפתוח מוחות, להלהיב, לשכנע — היעמוד בו קולו?

אלא שאותה הרגשת אחר-יות כבדה, מעיקה, שמילאה בכל שני-וחמישי את עליית הגג לפני השידור, היתה לי-הרגשת בטחון רגועה ברגע בו היה נתן פותח את השידור וקורא בקולו העמוק לתוך ה"מיקרופון את אות התחנה: "קול המחותרת העברית, תחנת השידור של לוחמי חרות יש-ראל" — כשר"ש ה, ש"ד דורר" המתגלגלת מוסיפה

חודשים רבים, פעמיים בשבוע, 20 דקות כל פעם, נפגשתי בחשאי עם נתן מרפיש.

נפגשים בליהיבליה, בחרי מדרגות, עולים בלאט בלאט, לעליות גג, נרכנים נרגשים-נרגשים על כושרי-מוודה, ממנו עלה מיקרופון, לתוכו שידרנו נתן ואני את דברה של תחנת השידור המחותרת של לח"י באוזני המחותרת העברי בארץ-ישראל המאנדאטורית, כמו גם באוזני השלטון הבריטי הור שלט בה.

אני לא זוכרת שהתלפתי הרבה מלים עם נתן בימים ההם: אל הבית ממנו שידרנו הגענו מעברים שונים, כשהתגנבנו לעלות במדרגות וירדנו וירדנו מהן — עלינו וירדנו כשני נזורים, וברחוב — שוב התחמקנו איש לי-עברו בתוך העוברים ושבים. אבל גם בעליית הגג, באותם רגעים שלפני השידור, המלים שנהגו בקול לוחש היו רק מילות השידור הכתוב, אותו קיבלנו ברגע האחרון, ואותו היה עלינו לחזור ולשנן.

אבל מה שאני כן זוכרת הוא זה: הפעמיים בשבוע הייתי נדהמת מחדש לאותו סבר-פנים המור ומאומץ של נתן, כשהיה עומד בפינה החדר שקוע כולו בכתב היד שלפניו.

אמת, היינו רק קריינים; את השידור לא אנחנו כתבנו, אלא חברי מרכז לח"י, אבל מרגע שקראנו אותו הרגשנו

נתן עם גאולה כהן

נתן מרפיש - מהנופלים באמצע הדרך

נתן מרפיש הוא מן החיילים האלמונים הנופלים באמצע הדרך. מרבית 47 שנות חייו היו עמוסות היסטוריה, והוא נפל כשהלב לא עמד בעומס.

הוא היה קריין בתחנת השידור של לח"י, איש פעולות ואסיר. הוא השתתף במיבצעי החר-

מת נשק מהצבא הבריטי, בהתקפה על בנין הבולשת ביפו. בפברואר 1946.

הוא נעצר יחד עם גאולה כהן בשעת שידור, בדירה פריטית בתל-אביב. 3 שנים בילה בשבי הבריטי, באריתריאה ובקניה.

בשובו ארצה חזר מיד לפעילות ב-

נתן מרפיש ז"ל

לח"י, כאחד ממפקדי החטיבה הצבאית בירושלים. משקמה מדינת ישראל, הקים בית יחד עם רעייתו חנה, אחת מן הלוחמות הפעילות והמסורות בלח"י, וביחסם - בית ועד לעולים מן המחרת.

התנופה המחתרית איפיינה את כל מעשיו של נתן מרפיש בחייו הפרטיים. אם עבד בענף הפילטום, או בתחום אחר היה עולה במרצו ובכשרונו בגשר הפיקוד, למוקד היוזמה והפעולה. אש זו שורפת את לטידיה, וחבל על דאבדין ולא משתכחין.

בגו, יאיר, הוא קצין בצה"ל; בתו - חיילת.

א.ט.

מת נתן מרפיש

★

טלד בפולין ועלה לארץ עם הוריו בגיל 10. לאחר השלמת לימודיו החל לעבוד במפעל המשפחתי לייצור ר- היטים מתקפלים, "מרצוע". ב-1960, עם חיסול המפעל, נתמנה למנהל מחלקת המודעות של "ידיעות אחרונות", וכעבור חמש שנים עבר לנהל את המחלקה ב"הארץ".

כבר בגיל צעיר נמנה המנוח בין חברי בית"ר ואחרי כן הצטרף ל"אצ"ל. בעת הפילוג שחל בארגון נמנה עם אנשי לח"י. יחד עם גאולה כהן היה נתן מרפיש קריין תחנת השידור החשאית של לח"י, ואף נעצר בעת שידור שנערך בעלית גג ברחוב השומר 5, בפברואר 1946. הוגלה לקניה ושהה שם עד אחרי קום המדינה, ביוני 1948. בשו"מ המעצר מונה מפקד בסיס לח"י בירושלים. במשך כל השנים היה ביהו פתוח לחברי לח"י לשעבר, ובעת הצורך סייע בדרכים שונות לזקקים מקרבם.

השאיר אשה, שהיתה אף היא חברת לח"י, וכן ובת המשרתים ב"צה"ל.

היה מנהל מחלקת המודעות בהארץ

נתן מרפיש (47), מנהל מחלקת המודעות ב"הארץ" מת אתמול ב- בוקר בביתו בתל-אביב לאחר התקף

נתן מרפיש

לב. הלווייתו תצא היום ב-1.30 מבית הלויות העירוני, ברחוב דפנה לבית העלמין בתולון.

